

A stylized graphic featuring three women's faces in profile, facing right, rendered in white and black outlines against a dark, textured background. Above the faces is a stylized globe with latitude and longitude lines. The date 'MARZO 8 MARCH 8th 8 MARS 8 MAPTA' is printed across the globe.

MARZO 8 MARCH 8th 8 MARS 8 MAPTA

**DIA INTERNACIONAL DE LA MUJER
INTERNATIONAL WOMEN'S DAY
JOUR INTERNATIONAL DES FEMMES
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖЕНСКИЙ ДЕНЬ**

**Women in a changing World: The History
of the International Women's Movement.
Colloquium Archiefcentrum voor Vrouwen-
geschiedenis, Brussel, 20 mei 2005**

Els Flour, archivaris Archiefcentrum voor Vrouwengeschiedenis

Op 20 mei 2005 organiseerde het Archiefcentrum voor Vrouwengeschiedenis-Centre d'Archives pour l'Histoire des Femmes (AVG-Carhif) een colloquium over de geschiedenis van de internationale vrouwenbeweging. Het AVG-Carhif, dat gevestigd is in Brussel, in de gebouwen van Amazone, heeft de voorbije tien jaar zijn belang als bewaarplaats van het 'papieren patrimonium' van de Belgische vrouwenbeweging onmiskenbaar bewezen. Het centrum bewaart en ontsluit een mooie reeks archieven, een iconografische collectie, biografische dossiers en ander materiaal dat toelaat de geschiedenis van de Belgische vrouwenbeweging te schrijven.

Het archief van de Internationale Vrouwenraad (IVR), waarvan het eerste deel in 1998 in bewaring werd gegeven bij het AVG, lag zowat aan de origine van het colloquium van 20 mei. Op vraag van de Internationale Vrouwenraad en met de steun van toenmalig minister voor Gelijke Kansen van Mannen en Vrouwen Miet Smet, zette het AVG zich immers aan een onderzoeksproject naar de geschiedenis van deze organisatie, van haar ontstaan in 1888 tot een eeuw later. Het resultaat, *Women changing the World: A History of the International Council of Women*, verscheen eind april bij Editions Racine. Het brengt een interne geschiedenis van de IVR, met aandacht voor het groeiproces van de organisatie,

---

Affiche van de Federación de Mujeres Cubanas voor de Internationale Vrouwendag op 8 maart 1985

haar profiel, inhoudelijke werking en netwerk en de wijze waarop de raad zich doorheen de 20e eeuw aanpaste aan de steeds veranderende context.

Het AVG wilde de reflectie over de internationale vrouwenbeweging voortzetten en nodigde ter gelegenheid van zijn tiende verjaardag vier geschiedkundigen uit evenveel landen uit om verslag uit te brengen van hun onderzoek terzake.

Na enkele korte inleidende beschouwingen over het AVG-Carhif, over de nieuwe publicatie en over de Internationale Vrouwenraad en zijn archief, was het woord aan Karen Offen (Institute for Research on Women and Gender - Stanford University, auteur van onder meer *European Feminisms 1750-1950*). Zij gaf een keynote-lezing over de stand van zaken van het historisch onderzoek naar het ontstaan en de groei van de internationale vrouwenbeweging. In haar lezing *Thinking Historically about the International Women's Movement* behandelde Offen thema's als de totstandkoming van een internationaal netwerk van vrouwen en de groei daarvan tot een beweging, de zoektocht naar gemeenschappelijke actiepunten, de problematiek van sterke en zwakke groepen, van nationalisme versus internationalisme. Ook de waardeoordelen van geschiedkundigen kwamen in haar relaas aan bod en Offen toonde zich daarbij bekommerd om een 'respectvolle benadering' van de feministen van de eerste generatie. Over een van die vrouwen, de Franse abolitioniste Adrienne (Ghénia) Avril de Sainte-Croix, bereidt ze overigens een biografie voor.

Na de middag werden drie organisaties onder de loep genomen: de Internationale Vrouwenraad (°1888), de Women's International League for Peace and Freedom (°1919) en de International Abolitionist Federation (°1875). Françoise Gaspard, die de dag zou afsluiten met een blik op de contacten tussen internationale vrouwenorganisaties en internationale gouvernementele organisaties als de Verenigde Naties, haakte jammer genoeg enkele dagen voor het colloquium af wegens verplichtingen voor CEDAW.

Anne Summers (Women's Library, London) stelde haar lezing over de International Abolitionist Federation voor als deel van een 'work in progress'. De International Abolitionist Federation bracht vrouwen én mannen van verscheiden gezindheden samen rond de bestrijding van de reglementering van prostitutie, vrouwenhandel en de dubbele seksuele moraal. In 2006 zal het 100 jaar geleden zijn dat oprichtster Josephine Butler stierf. Summers werkt mee aan een overzicht van de brieven van Butler die zich in de archieven van haar correspondenten bevinden. Haar tocht langs archiefinstellingen in heel Europa bracht haar tot een problematisering van het internationale karakter van de federatie. Culturele en ideologische verschillen speelden soms sterk tussen (en binnen) nationale afdelingen. De meningsverschillen raakten zowel aan het lidmaatschap (gemengd of niet) als aan politieke theorieën (het politiek liberalisme als basisgedachte achter het abolitionisme, de verhouding tussen staat en individu) en ethisch/religieuze kwesties. Summers had veel oog voor de subtiliteit in de breuklijnen: Butlers bondgenoten in één kwestie, waren dat niet steeds in een andere.

Isabelle Vahé promoveerde aan de Université Paris VIII op (de Franse afdeling van) de Women's International League for Peace and Freedom, een organisatie die radicaal pacifisme koppelde aan feministische eisen. Ook daar was internationalisme geen vanzelfsprekendheid: Vahé legde onder meer de spanningen bloot tussen enerzijds de Franse en Duitse secties van de WILPF, sterk geïnspireerd door het communistische gedachtegoed, en anderzijds de Angelsaksische. Ze stelde ook dat internationale vrouwenorganisaties wogen op de internationale politiek, alhoewel ze buiten de internationale diplomatie stonden.

Catherine Jacques (doctoranda aan de ULB) maakte een interessante analyse van de wijze waarop de IVR zijn streven om een apolitieke organisatie te zijn, trachtte te verzoenen met acties en standpunten die bij uitstek politiek waren, want gericht op maatschappelijke verandering. Ze keek specifiek naar de wijze waarop de IVR positie innam (of vermeed positie in te nemen) in de internationale conflicten en spanningen die de 20e eeuw tekenden. De soms weinig vanzelfsprekende, maar volgehouden 'neutraliteit' van de IVR maakte het mogelijk om de interne cohesie te behouden bij het verdedigen van vrouwenbelangen op het internationale niveau. Jacques toonde ook hoe verschuivende visies op internationale relaties en de werking van supranationale instellingen een weerslag kregen in de statuten van de Internationale Vrouwenraad.

Uit alle uiteenzettingen bleek dat internationale (vrouwen)organisaties worstelden met nationale, religieuze en culturele verschillen. Om die te overstijgen waren compromissen nodig die soms zwaar wogen, maar de organisaties toelieten om een eigen profiel te vinden, netwerken uit te bouwen, eisen te formuleren, bondgenootschappen aan te gaan en tot op zekere hoogte een rol te spelen in de internationale diplomatie. Het werd ook duidelijk dat de geschiedenis van de internationale vrouwenbeweging nog veel stof voor onderzoek biedt. Dat er zo'n zeventig aanwezigen waren op het colloquium toont alvast de interesse in de thematiek.

L. BEYERS, E. FLOUR, C. JACQUES, S. LEFEBVRE (o.l.v. E. GUBIN & L.VAN MOLLE), *Women changing the World: A History of the International Council of Women, 1888-1988*, Brussels: Racine, 2005, 243 p.

De teksten van het colloquium zullen verschijnen in een themanummer van het tijdschrift *Sextant* (Groupe interdisciplinaire d'Etudes sur les Femmes, Université Libre de Bruxelles).